

Datum: 12. 6. 2025

Na podlagi 16. člena Pravil o organiziranosti in delovanju Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani (z dne 13. 09. 2021 - UPB3) in Pravilnika o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju Univerze v Ljubljani (marec, 2022) izdajam

PROTOKOL ZA VAROVANJE DOSTOJANSTVA ŠTUDENTOV UL ZF NA KLINIČNIH OZ. PRAKTIČNIH USPOSABLJANJIH

Zdravstvena fakulteta je kot članica Univerze v Ljubljani v skladu s *Pravilnikom o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju Univerze v Ljubljani* (marec, 2022) dolžna in se zavzema za zagotavljanje učenega okolja, v katerem študenti in zaposleni ne bodo izpostavljeni kršitvam dostojanstva.

Ta protokol je namenjen študentom Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani (UL ZF) za zagotavljanje varnega in spoštljivega učenega okolja za vse študente v času njihovega kliničnega oz. praktičnega usposabljanja (klinične vaje, klinična praksa, strokovna praksa ipd.).

Protokol opredeljuje postopke, ki jih priporočamo v primeru doživljanja kršitev dostojanstva, t. j. diskriminacije, kakršnegakoli nasilja, spolnega ali drugega nadlegovanja ali trpinčenja.

MOŽNE OBLIKE KRŠITEV DOSTOJANSTVA:

Diskriminacija: je neupravičena neenaka obravnava osebe zaradi njenih osebnih okoliščin ali lastnosti (npr. spol, rasa, vera, starost, spolna usmerjenost, invalidnost, ipd.), ki ima za cilj ali posledico zmanjšanje pravic in svoboščin.

Pomeni torej različno obravnavanje posameznikov v enaki situaciji zaradi neke osebne okoliščine.

Nasilje je vsako nedopustno poseganje v celovitost drugega z uporabo telesne ali psihične sile.

Nadlegovanje je vsako neželeno poseganje v tujo osebnostno sfero brez uporabo sile, z učinkom ali namenom prizadeti dostojanstvo osebe ali ustvariti zastraševalno, sovražno, ponižujoče, sramotilno ali žaljivo okolje.

Primeri: posmehovanje, nadlegovanje preko socialnih omrežij, poniževanje ipd.

Spolno nadlegovanje je kakršna koli oblika neželenega verbalnega, neverbalnega ali fizičnega ravnanja ali vedenja spolne narave z učinkom ali namenom prizadeti dostojanstvo osebe, zlasti kadar gre za ustvarjanje zastraševalnega, sovražnega, ponižujočega, sramotilnega ali žaljivega okolja.

Primeri: spolno sugestivne pripombe, pošiljanje elektronskih, SMS in drugih sporočil z vsiljivo spolno vsebino, neželeno dotikanje, spolna dejanja brez soglasja ipd.

Trpinčenje je neutemeljeno, ponavljajoče se ali sistematično vedenje ali ravnanje, ki pri žrtvi utemeljeno povzroča nelagodje ali duševne bolečine.

Primeri: ponavljajoče se zmerjanje, žaljenje, zasmehovanje; ponavljajoče se neutemeljeno kritiziranje dela; ponavljajoče se neutemeljeno izpuščanje pri dodeljevanju novih delovnih ali študijskih nalog, ponavljajoče se pisne ali ustne grožnje ipd.

RAVANJE ŠTUDENTOV OB KRŠITVAH DOSTOJANSTVA V ČASU NJIHOVEGA KLINIČNEGA OZ. PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA

V primeru doživljanja kršitve dostojanstva na katerega od zgoraj opisanih načinov študentom priporočamo stopenjsko reševanje situacije. Torej najprej sami, nato z osebami na vse višjem položaju, ki naj bi vam bile sposobne/dolžne pomagati. V vsakem primeru želimo, da o tovrstnih dogodkih poročate tudi na fakulteti, da lahko ustrezno ukrepamo za zagotavljanje varnega učnega okolja.

PRIPOROČILA ŠTUDENTOM

1. Osebno ravnanje v situaciji: Ko se zgodi dogodek/neprijemna situacija (na katerega od zgoraj opisanih načinov), ostanite mirni in zbrani ter ohranite spoštljivo komunikacijo. Umaknite se iz situacije oz. od osebe, ki vam povzroča neprijetne občutke.
2. Razmislite, ali lahko situacijo učinkovito razrešite sami.
3. Obračanje na prvo odgovorno osebo:

- Če oseba, ki krši vaše dostojanstvo, ni vaš klinični / delovni mentor, potem poiščite kliničnega oz. delovnega mentorja in ga seznajte z dogodkom ter jasno izpostavite, da ga prosite za pomoč.
 - Če je oseba, ki krši vaše dostojanstvo, hkrati tudi vaš klinični oz. delovni mentor, se lahko obrnete na vodjo enote, kamor organizacijsko sodi vaš mentor (npr. glavno medicinsko sestro, vodjo delovnega tima, vodjo sektorja ipd.). Prosite, če je možno, da bi delali z nekom drugim.
4. Če ne pride do izboljšanja situacije, o vaših težavah obvestite mentorja oz. koordinatorja s fakultete. Če fakultetni mentor ni dosegljiv, kontaktirajte mentorja letnika oziroma učitelja, ki mu na fakulteti zaupate. S strani fakultete je od specifičnosti dogodka možnih več načinov ukrepanja.

Če doživite kršitev dostojanstva, vas spodbujamo, da se obrnete tudi na eno od zaupnih oseb na UL ZF. **Zaupna oseba** vam lahko zagotavlja podporo, poskrbi za varen prostor za pogovor, vas seznani z vašimi pravicami ter nudi ustrezne informacije o možnostih za ukrepanje in o možnih oblikah psihosocialne pomoči. Nudi tudi drugo podporo pred in med postopkom prijave kršitve dostojanstva v skladu s Pravilnikom o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju, ki velja na UL. Zaupna oseba je dolžna kot zaupne varovati vse podatke, s katerimi jo boste seznani.

<https://www.uni-lj.si/univerza/enakost-in-vkljucevanje/zaupne-osebe>

Svetujemo tudi obisk **Psihosocialne svetovalnice**, v kateri vam usposobljeni svetovalci pomagajo pri razreševanju stisk, soočanju z neprijetnimi izkušnjami, izboljšanju komunikacije itd. Tudi tu je zagotovljena popolna anonimnost, obisk pa je brezplačno na voljo vsem študentom in zaposlenim. Svetovalnica deluje tudi v prostorih UL ZF, za termin pa se z želenim svetovalcem dogovorite po e-pošti.

<https://www.uni-lj.si/univerza/enakost-in-vkljucevanje/psihosocialna-svetovalnica>

Dodatne informacije in kontaktni podatki zaupnih oseb in psihosocialnih svetovalcev so objavljeni na spletni strani fakultete pod zavihkom Pomoč v stiski. Tam so navedene tudi informacije o dodatnih virih pomoči v primeru stiske.

V zvezi z uveljavljanjem načel enakosti in vključevanja, varovanjem dostojanstva ter spoštovanjem pravic se študenti lahko obrnejo tudi na Pisarno **varuhinje študentov Univerze v Ljubljani**: <https://www.uni-lj.si/univerza/enakost-in-vkljucevanje/varuhinja-studentov>

Čeprav imajo ključno vlogo pri zagotavljanju varnega okolja vodje (mentorji, učitelji, nadrejeni), pa je to možno le ob aktivnemu sodelovanju vseh vključenih

oseb. Študenti ste tako kot ostali zaposleni dolžni spodbujati in razvijati spoštljivo sodelovanje ter si prizadevati za mirno reševanje morebitnih sporov.

Študenti UL ZF ste bodoči zdravstveni delavci, zato od vas pričakujemo, da tako v kliničnem kot ne kliničnem delovnem okolju upoštevate vaš panožni poklicni etični kodeks.

K zagotavljanju varnega okolja sodi tudi pogovor o kršitvah dostojanstva ter iskanje načinov za njihovo razrešitev. Le v varnem okolju se lahko učimo, delamo in učinkovito skrbimo za uporabnike zdravstvenih storitev. Študenti ste odgovorni za to, da ob upoštevanju zgornjih priporočil vsakršen primer diskriminacije ali nasilja sporočite svojemu kliničnemu mentorju, koordinatorju prakse, mentorju letnika ali zaupni osebi. Le tako se lahko ukrepa.

Študenti po praktičnem usposabljanju o izkušnjah lahko poročajo na način, kot je predviden s posameznim študijskim programom. Možne oblike poročanja so npr. kratke anonimne ankete, pisne refleksije, osebni razgovor s koordinatorjem strokovne prakse ali zaupno osebo na fakulteti.

SMERNICE KLINIČNIM OZ. DELOVNIM MENTORJEM

Univerza v Ljubljani se zavzema za akademsko okolje, v katerem ni prostora za nasilje, spolno in drugo nadlegovanje ali trpinčenje. Zato je nesprejemljivo vsako vedenje ali ravnanje, ki žali dostojanstvo osebe, posega v osebne pravice in integriteto posameznika ali ustvarja nevarno, zastraševalno, ponižujoče ali sovražno okolje. Klinični oz. delovni mentorji skrbijo za zagotavljanje varnega in spoštljivega okolja, v katerem se študenti lahko učinkovito učijo in napredujejo.

Če jim študent poroča o doživeti kršitvi dostojanstva (diskriminacija, nasilje, spolno ali drugo nadlegovanje ali trpinčenje), klinični oz. delovni mentorji pomagajo situacijo razrešiti v korist vseh vključenih. Študentu ob tem nudijo oporo in informacije glede možnega ukrepanja na instituciji, kjer so zaposleni. Če pride do uradne prijave kršitve dostojanstva, ob soglasju študenta lahko tudi sodelujejo in mu nudijo oporo. Klinični oz. delovni mentorji o tovrstnih dogodkih obvestijo tudi mentorja oz. koordinatorja na fakulteti, ki je odgovoren za praktično usposabljanje, ta pa nato po potrebi sprejme dodatne ukrepe.

Kliničnim oz. delovnim mentorjem fakulteta enkrat letno v sklopu evalvacije ponudi možnost, da v kratki anketi odgovorijo na vprašanja glede varnega učnega okolja. Anketa je namenjena pridobivanju pogleda mentorjev in mentorjem v praksi omogoča, da osvetlijo primere dobre prakse in morebitne težave, s katerimi se soočajo pri mentoriranju ter podajo predloge za njihovo razrešitev.

VLOGA ZDRAVSTVENE FAKULTETE (UL ZF)

Mentorji na fakulteti (mentorji kliničnega usposabljanja, koordinatorji prakse, mentorji letnika, ...) prispevajo k varnim izkušnjam študentov na kliničnem oz. praktičnem usposabljanju z ohranjanjem spoštljivih odnosov in redno komunikacijo s kliničnimi oz. delovnimi mentorji (glede na ustaljene protokole v okviru posameznega študijskega programa). Poleg tega študente v sklopu priprav na klinično oz. praktično usposabljanje informirajo glede strokovnih, socialnih in čustvenih vidikov dela v okolju, kamor bodo napoteni. Informirajo jih tudi glede tega, kam se lahko obrnejo na pomoč v primeru stiske.

Če jim študent poroča o doživeti kršitvi dostojanstva, mu nudijo možnost pogovora in oporo ter ga informirajo glede možnosti za nadaljnje ukrepanje. Če je možno, pomagajo (v posvetu s kliničnim oz. delovnim mentorjem) situacijo razrešiti. Informirajo ga tudi glede drugih oseb na fakulteti, na katere se še lahko obrne. Pri tem je smiselno, da mentor oz. koordinator na fakulteti, ob soglasju študenta, vključi tudi zaupno osebo. Če se študent odloči prijaviti kršitev dostojanstva, mentor oz. koordinator na fakulteti ob soglasju študenta nudi oporo. Mentor oz. koordinator na fakulteti išče in predlaga ukrepe za preprečevanje ponavljanja tovrstnih dogodkov ter sodeluje pri njihovi izvedbi.

Zaupna oseba vodi seznam obravnavanih primerov ter o njih enkrat letno v anonimizirani obliki poroča vodstvu UL ZF.

UL ZF vodi evidence poročil o stiskah in kršitvah študentov na praktičnem usposabljanju. Glede izkušenj študentov v času praktičnega usposabljanja redno izvaja anonimne ankete. Rezultate analize ankete redno obravnava in na njihovi podlagi pripravi ukrepe. Ob prijavah kršitve dostojanstva vodi ali podpira postopke, predvidene s Pravilnikom o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju, ki velja na UL.

Vodstvo fakultete izvaja redne razgovore s koordinatorji prakse v večjih delovnih organizacijah, kjer praktično usposabljanje opravlja večje število študentov.

UL ZF skrbi, da so na spletni strani objavljene aktualne informacije glede pomoči v stiski, študente in zaposlene pa obvešča o tem tudi na druge načine (plakati, spletne objave ipd.)

Dekanja

Izr. prof. dr. Martina Oder